

Gemma Rodríguez Restaurar per salvar

Dolors Clotet

Gemma Rodríguez és una jove llicenciada en Belles Arts filla de Vallcebre, que en els darrers mesos ha estat treballant en la recuperació i restauració de les pintures murals de l'església parroquial de Sant Esteve de Bagà, inaugurades el passat 15 de març. Les obres de restauració es van iniciar el juliol del 97 i han anat a càrrec de la parròquia baganesa. En concret s'ha dut a terme la restauració de la capella del Santíssim, les parets del qual fan uns set metres d'alçada i possiblement daten del segle XIX tot i que no se n'ha trobat constància escrita. En aquesta capella es reproduïen quatre personatges, Zacaries, Isaïes, Moisès i David. La restauració ha permès recuperar aquestes pintures l'existència de les quals fins i tot era desconeguda per molta gent ja que la capella no estava il·luminada.

- Com se li va encarregar aquesta feina?

- Jo ja havia anat fent restauracions de forma voluntària d'altres elements de l'església de Bagà: dues creus, el reliquiari de sant Esteve... En veure que les pintures estaven força degradades, vam començar a restaurar-les.

- De quina manera es van iniciar els treballs?

- Quan vaig començar a treballar em va sobtar una cosa. Aquestes pintures tenen molts metres d'altitud. Quan ens les havíem mirat des de baix no semblava que estiguessin tan degradades. Però a mesura que vam anar pujant les bastides vam comprovar la dificultat que comportaria la restauració perquè la pintura estava molt feta malbé, bàsicament per les humitats. Patia infiltració per la coberta i els murs de baix també estaven afectats per la humitat per capillaritat.

- Posar les bastides us va permetre fer una descoberta poc salagüera...

- La part de dalt era la zona més afectada. La pintura estava descohesionada de la paret, s'aixecava molt, era com si fos una fulla de paper, si anaves bufant una miqueta baixava tot. També hi havia molta, molta brutícia perquè al ser la part alta s'hi havien acumulat els fums dels ciris

Gemma Rodríguez durant la restauració de les pintures murals de la capella del Santíssim de la parroquial de Bagà. ARXIU R.VILADÉS

que hi havien hagut, de calefaccions... Aquí també es va haver d'anar molt alerta a l'hora de fixar i netejar al mateix temps.

- Com va guarir el «malalt»?

- En aquest cas bàsicament convenia molt fer una neteja i una fixació de la pintura. Aleshores aquestes pautes a la part de dalt es van anar alternant, no vam poder fer l'una i després l'altra perquè primer calia fixar abans de netejar, ja que si no la pintura hagués caigut. Però alhora que fèiem aquest procés també fixàvem la porqueria; llavors calia anar-ho combinant: primer es fixava i seguidament es netejava. A la part de baix van començar netejant perquè hi havia menys pintura descohesionada. Després es va acabar de fixar.

- Quin va ser el següent pas en el procés de restauració?

- Vam anivellar la pintura. Allà on hi havia hagut alguna llacuna de pintura important, hi vam posar estuc, que és material per igualar la superfície perquè seguidament ja ve la reintegració pictòrica. Es tracta d'intentar reproduir la pintura

“Aquesta restauració de Bagà ha estat una de les meves primeres feines”

que hi havia hagut en aquesta llacuna. Un cop realitzat l'anivellament de l'estuc respecte a les pintures, se li dona una protecció, abans de la reintegració. Després sí que es treballa en tots aquells llocs que hi manca la pintura seguint la documentació, en aquest cas seguint els referents dels costats o de l'ornamentació en general. Finalment se li torna a donar una protecció.

- Ha tingut problemes per a saber quins eren els colors originals?

- No, se'n tenia una referència molt clara. Hi ha bastanta ornamentació geomètrica. Només hi faltava alguna part de la geometria i tan sols va caldre intentar reproduir-la un altre cop. Hem tingut un problema a la part de baix; en una de les columnes hi faltava un dibuix i no tenim cap mena de documentació històrica de com era. La resta de columnes en les quals també hi ha la mateixa decoració, aquest mateix dibuix és diferent. Per tant se li ha aplicat una tinta neutra de base i s'ha deixat així.

- **Aquesta és una de les seves primeres feines?**
- Sí.

- Quina valoració en fa?

- Bona. És una feina de responsabilitat i en aquest cas més perquè hi he treballat sola tot i que he tingut ajuda d'altra gent, però les obres les has de portar tu. Es tracta d'un volum molt considerable de pintures. No és el mateix tractar aquestes pintures amb les problemàtiques que he comentat, que un quadre petit, potser, no?

- En aquest cas la seva feina ha estat molt solitària?

- Sí. Al principi, les vuit hores de la jornada eren molt dures. Havia de pujar totes les bastides i no hi estava acostumada, i, a més, pateixo vertigen. A més a l'estiu feia molta calor, la pintura s'assecava molt aviat. En canvi a l'hivern ha fet molt fred i la pintura ha trigat molt a assecar-se.

- Què representa per a una berguedana poder exercir la seva professió a casa seva?

- No m'hagués pensat que acabada la carrera treballés aquí al Berguedà. Quan vaig començar a fer la carrera, pensava que potser la meua vida estaria més encaminada a muntar-me un taller a Barcelona o entrar en un museu, aquesta era l'aspiració. Però després he vist que aquí gairebé sense voler m'han anat sortint més feines que

“Havia de pujar a les bastides, i pateixo vertigen”

- Quina és la importància de les pintures a l'oli de la capella del Santíssim?

- Bé, té bastant bona qualitat pictòrica, sobretot la part dels profetes. A les columnes hi ha un anyell i una custòdia. Aquí també es veu una gran qualitat pictòrica. La resta, l'ornamentació és normal perquè la geometria que hi ha està reproduïda amb plantilles per sistema.

- Tot i que no desconeixeu la data de creació de la capella, es pot emmarcar en algun corrent artístic?

- És una mica agosorat, però es pot situar dins un corrent de pintura neoclàssic.

- Quin és el cost de la restauració?

- El pressupost es va fer sobre una base de 600.000 pessetes. S'hi haurà d'afegir el cost d'aixecar les bastides, la il·luminació. Aquesta capella no havia estat mai il·luminada. Això ha comportat que molta gent conegués poc aquestes pintures. Era molt desconeguda. L'única il·luminació era la claror natural que hi penetrava a través dels vitralls, però molt poca. La part de dalt de tot no es veia.

enlloc més. A part que el tema de restauració en aquest camp hi ha poca gent que ho faci. Això fa que la poca feina que existeix et toqui.

- Aquest és un sector cultural en el qual costa molt invertir-hi diners, si més no fons públics?

- Sí. I hi ha moltes coses que malauradament encara s'estan perdent i això és un problema. Encara no hi ha la conscienciació que aquestes coses s'han de restaurar, que s'han de poder salvar. Per citar algun exemple podríem parlar de la capella dels Dolors de Berga, que està molt degradada. Això parlant de pintures. Pel que fa a l'arquitectura hi ha moltes esglésies necessitades; la de Fumanya, Sant Ponç de Molers, a Saldes...

- Quins són els seus projectes més immediats?

- De moment tinc feina per a iniciar la restauració de l'església de Paller, amb el retaule inclòs. També tinc diferents objectes que m'han anat cedint persones perquè els restauri, els netegi o els desinfecti.

Dolors Clotet periodista